

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ชวนคิดคุณค่าวรรณศิลป์ (๒)

ครูผู้สอน

ครูธีรสุด

ฉำทรัพย์

ครูวิชุดา

กลิ่นจงกล

ชวนคิดคุณค่าวรรณศิลป์ (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกลักษณะของการเขียนจดหมายที่ถูกต้องได้
๒. อธิบายข้อคิดของโคลงโลกนิติแต่ละบทได้
๓. เขียนจดหมายส่วนตัวได้
๔. วิเคราะห์ข้อคิดจากโคลงโลกนิติและนำมาประยุกต์ใช้ได้
๕. เห็นคุณค่าด้านวรรณศิลป์ที่ได้จากการอ่านเรื่องโคลงโลกนิติ

ชวนคิด พินิจสาร

“จากกิจกรรมการระดมความคิดในการ
ถอดบทประพันธ์ครั้งที่ผ่านมา นักเรียนได้รับ
ความรู้อะไรบ้าง”

ชวนคิด พิธีจสาร

“สารจากจดหมาย”

บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลหัวหิน

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๗๗๑๑๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

กราบเท้าคุณตาที่เคารพอย่างสูง

ด้วยทางกระผมหลานชายของคุณตา ได้เติบโตและใช้ชีวิตในช่วงวัยรุ่นมาได้สักพักหนึ่ง ตอนนี้ได้เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ได้พบเจอบุคคลมากมายและมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมมาจนถึงช่วงวัยหนึ่ง สิ่งแรกกระผมเคยสงสัยเกี่ยวกับการกระทำของพ่อแม่ ที่มีจะสอนให้ผมรู้คุณค่าของเงิน ความพอประมาณในการใช้เงินและการใช้สิ่งของต่างๆ ในวัยเด็ก กระผมเคยน้อยใจอยู่หลายครั้ง ที่เพื่อนมีของเล่นแพงๆ และไม่มีอะไรเหมือนคนอื่นเขา จนกระทั่งผมได้กลับไปหาคุณตาที่ต่างจังหวัดในวันนั้น คุณตาอธิบายและสอนกระผมในเรื่องของความรู้จักพอประมาณในสถานะของตนเอง พร้อมทั้งบอกกระผมให้รู้จักการเก็บออมและพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี ซึ่งคำสอนในวันนั้นกระผมยอมรับว่าไม่อาจเข้าใจได้ในทันที ว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากความพอประมาณและความเก็บออมนั้นจะทำให้ชีวิตเราดีขึ้นได้อย่างไร จนกระทั่งในตอนนี้กระผมได้ลองปฏิบัติตามแนวคำสอนของคุณตา และเห็นว่าการเก็บออมนั้นส่งผลดีต่อกระผมเป็นอย่างมาก กระผมรู้จักจัดสรรระบบการเงิน และมีเงินเก็บส่วนหนึ่งเป็นของตนเอง เพื่อนำไปต่อยอดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และหาความรู้เพิ่มเกี่ยวกับการลงทุน ทำให้กระผมพบว่า การประมาณตนนั้น จะทำให้เราประเมินตนเองได้ ว่าควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร และจะใช้ทุนที่เรามีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

กระผมขอขอบพระคุณคุณตาเป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาอธิบายและสั่งสอนกระผมในสิ่งที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ ต่อจากนี้กระผมจะยึดนำแนวทางนี้ในการสอนลูกหลานต่อไป เพื่อให้เขารู้ว่าการประมาณตนนั้น สามารถทำให้เกิดสิ่งที่ตั้งใจและความสุขในชีวิตได้ หวังว่ามีโอกาสกระผมจะได้กลับไปพบคุณตาที่ต่างจังหวัดในเร็ววัน

ด้วยความเคารพอย่างสูง

อำนาจ

การเขียนจดหมาย

การเขียนจดหมาย

การเขียนจดหมายเป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างบุคคล โดยใช้ตัวหนังสือหรือข้อความแทนการพูดจา ดังนั้นสารในจดหมายจึงต้องเป็นข้อความที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง บอกความประสงค์ของผู้ส่งสารได้สมบูรณ์ตามต้องการ

การเขียนจดหมาย

ฉะนั้นผู้เขียนจดหมายจึงควรใช้ภาษาที่ถูกต้อง สละสลวย
เหมาะกับระดับบุคคลและกาลเทศะ ต้องมีมารยาทในการเขียน
ประเภทของจดหมายที่จะเขียนติดต่อกันส่วนมาก ได้แก่ จดหมาย
ส่วนตัวและจดหมายกิจธุระ

จดหมายส่วนตัว

เป็นจดหมายที่เขียนถึงผู้ที่เรารู้จักมักคุ้นเพื่อส่งข่าวคราว
เล่าเรื่อง ไต่ถามทุกข์สุข แสดงความรัก ความระลึกถึงกัน
ความห่วงใย หรือขอความช่วยเหลือกันในระหว่างญาติ มิตร
พ่อแม่ ครู ภาษา ที่ใช้เป็นภาษาระดับกันเอง หรือที่เรียกว่า
ภาษาปาก แต่ต้องเหมาะสมกับระดับฐานะของบุคคล

จดหมายกิจธุระ

จดหมายกิจธุระ เป็นจดหมายระหว่างบุคคลต่อบุคคลที่ติดต่อสื่อสารกันด้วยกิจธุระ เช่น การติดต่อสอบถาม การบอกขายหรือแจ้งรายการสินค้า การเตือน การทวงถาม การแจ้งข่าวสาร

หากเป็นจดหมายกิจธุระที่ติดต่อสื่อสารระหว่างบริษัท ห้างร้าน องค์กรต่าง ๆ เรียกว่า จดหมายธุรกิจ จะใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ

จดหมายธุรกิจ

เป็นจดหมายระหว่างบุคคลที่ติดต่อสื่อสารกันด้วยกิจธุระ เช่น การติดต่อสอบถาม การบอกขายหรือแจ้งรายการสินค้า การเตือน การทวงถาม การแจ้งข่าวสาร หากเป็นจดหมายกิจธุระที่ติดต่อสื่อสารระหว่างบริษัท ห้างร้าน องค์กรต่าง ๆ เรียกว่า จดหมายธุรกิจ ใช้ภาษาระดับทางการ

จดหมายราชการ

เป็นจดหมายที่ติดต่อกันระหว่างส่วนราชการด้วยกันหรือส่วนราชการกับหน่วยงานที่ไม่ใช่ส่วนราชการ หรือส่วนราชการกับบุคคลภายนอก โดยใช้กระดาษตราครุฑ จดหมายราชการเรียกว่า “หนังสือราชการ”

หลักการเขียนจดหมาย

๑. เขียนให้ถูกรูปแบบตามที่นิยมใช้กัน
๒. ใจความในจดหมายต้องให้ชัดเจน สมบูรณ์ครบถ้วน
๓. เลือกใช้ภาษาที่สำหรับเขียนจดหมาย และช่องจดหมาย
สี่สุภาพ เหมาะสมกับระดับของบุคคล (ผู้รับ)

หลักการเขียนจดหมาย

๔. เขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อย พยายามอย่าให้มีรอย ลบ ขูด ขีด ฆ่า
๕. ใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักภาษา และตามความนิยม
สุภาพ ถูกกาลเทศะ
๖. ที่อยู่ของผู้เขียนทำให้ผู้รับทราบว่าผู้เขียนจากที่ใด

หลักการเขียนจดหมาย

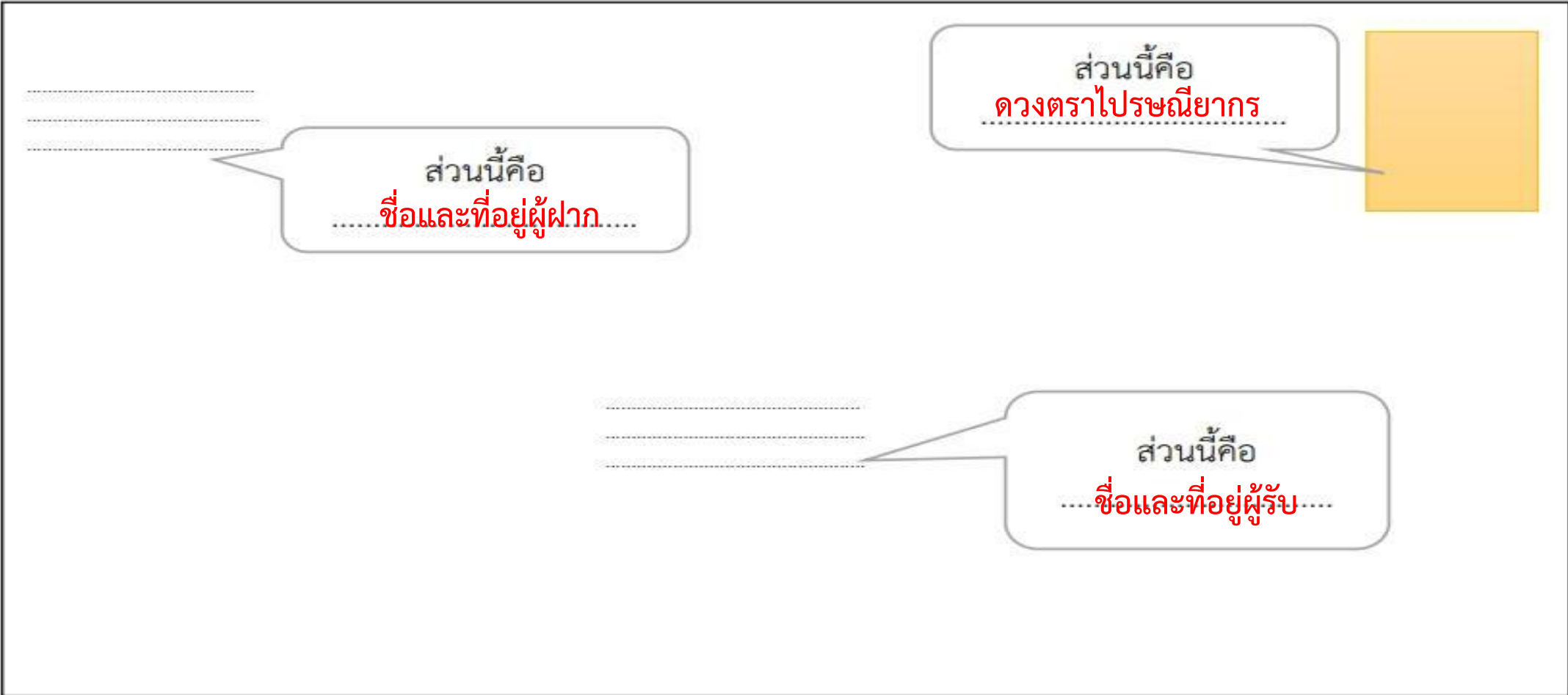
๗. ถัดมาเป็นวันที่ที่จดหมาย ช่วยบอกให้ทราบว่าผู้เขียน เขียนจดหมายเมื่อใด
๘. ใช้คำขึ้นต้น คำสรรพนามแทนผู้เขียนนั้นควรถูกต้องเหมาะสมตามระดับของบุคคล
๙. คำลงท้าย ต้องให้ถูกตามกาลเทศะ
๑๐. ควรมีการตรวจสอบจดหมายทั้งฉบับให้เรียบร้อยก่อนส่งถึงผู้รับ

คำขึ้นต้นและคำลงท้ายในการเขียนจดหมายส่วนตัวถึงบุคคลต่าง ๆ

ผู้รับจดหมาย	คำขึ้นต้น	คำลงท้าย
พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย	กราบเท้า....ที่เคารพอย่างสูง	ด้วยความเคารพอย่างสูง
ลุง ป้า น้า อา (ญาติผู้ใหญ่)	กราบ....ที่เคารพ (อย่างสูง)	ด้วยความเคารพ (อย่างสูง)
พี่ (ญาติอาวุโสน้อย)	พี่....ที่รัก	ด้วยความเคารพ,ด้วยความรัก
เพื่อน น้อง	ถึง...ที่รัก / น้อง.....ที่รัก /ที่รัก	ด้วยความรัก , รัก ด้วยความคิดถึง , คิดถึง รักและคิดถึง
ผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์	เรียน.....ที่เคารพอย่างสูง	ด้วยความเคารพอย่างสูง
พระสงฆ์	นมัสการ	นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

การจำหน่ายซอง

- การจำหน่ายซอง

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “จดหมายถึงใครคนหนึ่ง”
โดยแจกกระดาษให้นักเรียนเลือกข้อคิดจากโคลงโลกนิติ
มา ๑ ข้อแล้วนำมาเขียนจดหมายถึงบุคคลในอดีต
อาจจะเป็นเรื่องการขอบคุณ ขอโทษ สอน หรือเล่าความ
จริงที่เกิดขึ้น

ใบความรู้ เรื่อง การเขียนจดหมาย

ใบความรู้ที่ ๖.๒ เรื่อง การเขียนจดหมาย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง นำชื่นชม นำเชิดชู
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ขวนคิดคุณค่าวรรณศิลป์ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

จดหมายส่วนตัว

เป็นจดหมายที่ติดต่อถึงกันกับคนที่เราค้นเคย เช่น จดหมายถึงเพื่อน พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ เป็นจดหมายที่มีความเป็นส่วนตัว ได้ถามทุกข์สุข แม้ว่าในปัจจุบันจะมีช่องทางสื่อสารทางอื่นๆ ที่สะดวกรวดเร็วกว่าจดหมาย แต่การเขียนจดหมายก็ยังเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่นักเรียนต้องรู้ เพราะเป็นพื้นฐานในการเขียนจดหมายประเภทอื่นๆ ด้วย

ส่วนประกอบของจดหมายทั่วไป

๑. สถานที่เขียน เช่น ชื่อสถานที่ หรือที่อยู่ครบถ้วนสมบูรณ์
๒. วัน เดือน ปีที่เขียนจดหมาย
๓. คำขึ้นต้น ต้องเหมาะสมกับระดับของผู้รับ เช่น เขียนถึงคุณครู ถึงพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ เขียนถึงพระสงฆ์ คำขึ้นต้นจะแตกต่างกัน
๔. เนื้อความจดหมาย สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเขียน และใช้ภาษาเหมาะสมกับระดับของผู้รับ
๕. คำลงท้าย ต้องถูกต้องตามระดับของผู้รับ
๖. ชื่อผู้เขียนจดหมาย ถ้าใช้ลายมือชื่อ (ลายเซ็น) ต้องมีวงเล็บชื่อ-นามสกุล ตัวบรรจงกำกับด้วยการใช้คำลงท้ายที่เหมาะสมตามสถานะของบุคคล

ผู้รับจดหมาย	คำขึ้นต้น	คำลงท้าย
พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย	กราบเท้า...ที่เคารพอย่างสูง	ด้วยความเคารพอย่างสูง
ลุง ป้า น้า อา (ญาติผู้ใหญ่)	กราบ...ที่เคารพ(อย่างสูง)	ด้วยความเคารพ(อย่างสูง)
พี่ (ญาติอาวุโสหน่อย)	พี่...ที่รัก	ด้วยความเคารพ,ด้วยความรัก
เพื่อน,น้อง	ถึง...ที่รัก น้อง...ที่รัก ...ที่รัก	ด้วยความรัก, รัก ด้วยความคิดถึง,คิดถึง รักและคิดถึง
ผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์	เรียน...ที่เคารพอย่างสูง	ด้วยความเคารพอย่างสูง
พระสงฆ์	นมัสการ	นมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

ใบความรู้

เรื่อง การเขียนจดหมาย

ตัวอย่างจดหมาย

บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลหัวหิน

อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๗๗๑๑๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

กราบเท้าคุณตาที่เคารพอย่างสูง

ด้วยทางกระผมหลานชายของคุณตา ได้เติบโตและใช้ชีวิตในช่วงวัยรุ่นมาได้สักพักหนึ่ง ตอนนี้ได้เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ได้พบเจอบุคคลมากมายและมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมมาจนถึงช่วงวัยหนึ่ง สิ่งแรกกระผมเคยสงสัยเกี่ยวกับการกระทำของพ่อแม่ ที่มักจะสอนให้ผมรู้คุณค่าของเงิน ความพอประมาณในการใช้เงินและการใช้สิ่งของต่างๆ ในวัยเด็ก กระผมเคยน้อยใจอยู่หลายครั้ง ที่เพื่อนมีของเล่นแพงๆ และไม่มีอะไรเหมือนคนอื่นเขา จนกระทั่งผมได้กลับไปหาคุณตาที่ต่างจังหวัดในวันนั้น คุณตาอธิบายและสอนกระผมในเรื่องของความรู้จักพอประมาณในสถานะของตนเอง พร้อมทั้งบอกกระผมให้รู้จักการเก็บออมและพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี ซึ่งคำสอนในวันนั้นกระผมยอมรับว่าไม่อาจเข้าใจได้ในทันที ว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากความพอประมาณและความเก็บออมนั้นจะทำให้ชีวิตเราดีขึ้นได้อย่างไร จนกระทั่งในตอนนี้กระผมได้ลองปฏิบัติตามแนวคำสอนของคุณตา และเห็นว่า การเก็บออมนั้นส่งผลดีต่อกระผมเป็นอย่างมาก กระผมรู้จักจัดสรรระบบการใช้จ่าย และมีเงินเก็บส่วนหนึ่งเป็นของตนเอง เพื่อนำไปต่อยอดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และหาความรู้เพิ่มเกี่ยวกับการลงทุน ทำให้กระผมพบว่า การประมาณตนนั้น จะทำให้เราประเมินตนเองได้ ว่าควรทำอะไร ไม่ควรทำอะไร และจะใช้ทุนที่เรามีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร

กระผมขอขอบพระคุณคุณตาเป็นอย่างสูงที่ให้ความกรุณาอธิบายและสั่งสอนกระผมในสิ่งที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงได้ ต่อจากนี้กระผมจะยึดนำแนวทางนี้ในการสอนลูกหลานต่อไป เพื่อให้เขารู้ว่าการประมาณตนนั้น สามารถทำให้เกิดสิ่งที่ดีงามและความสุขในชีวิตได้ หวังว่ามีโอกาสกระผมจะได้กลับไปพบคุณตาที่ต่างจังหวัดในเร็ววัน

ด้วยความเคารพอย่างสูง

อำนาจ

คำโคลง
สำหรับเลือกเขียน

บทที่ ๑ ควรเลือกคบเพื่อนที่เป็นคนดี
และอย่าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนไม่ดี

๑ มิตรพาลอย่าคบให้

พาลใช้มิตรอย่างมัก

ครันคราวเคียดคุมชัก

รู้เหตุสิ่งใดไซ้

สนิทนัก

กล่าวไถล

เอาโทษใส่ना

ส่อสิ้นกลางสนาม

บทที่ ๒ อย่าอวดรู้ หรือคิดว่าตนเองรู้มาก

๐ รู้น้อยว่ามากรู้

กลกบเกิดอยู่ใน

ไปเห็นชเลไกล

ชมว่าน้ำบ่อน้อย

เรใจ

สระจ้อย

กลางสมุทร

มากล้าล็กเหลือ

บทที่ ๓ เราไม่สามารถเข้าใจความคิด
หรือจิตใจของมนุษย์ได้ ทั้งหมด

๐ พระสมุทรสุดลึกกลับ คณนา
สายดึงทิ้งทอดวา หยั่งได้
เขาสูงอ่าวจ้วดวา กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซ้ไร ยากแท้ หยั่งถึง ๑

บทที่ ๔ การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนหรือคน
ในครอบครัว ทำให้เข้าใจกันมากขึ้น

๑ รักกันอยู่ขอบฟ้า

เสมออยู่หอแห่งเดียว

ซังกันบ่แลเหลียว

เหมือนขอบฟ้ามาป้อง

เขาเขียว

ร่วมห้อง

ตาต่อ กันนา

ป่าไม้มาบัง

บทที่ ๕ ไม่ทำสิ่งไม่ดี หากทำสิ่งไม่ดีจะต้องได้รับผล
จากสิ่งที่ทำไว้

◎ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ	ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน	กร่อนขร่ำ
บาปเกิดแต่ตนคน	เป็นบาป
บาปยอมทำโทษซ้ำ	ใส่ผู้บาปเอง

บทที่ ๒ ให้รู้จักพอประมาณ ตามสถานะของตน

๑ นกน้อยขนน้อยแต่
รังแต่งจุเมียผ้า
มักใหญ่ย่อมคนหัว
ทำแต่พอตัวไซ้

พอตัว
อยู่ได้
ไฟเผา
อย่าให้คนหยัน

บทที่ ๗ ไม่หลงทำตามผู้อื่น รู้จักขยันทำงาน

- ๑ เห็นท่านมีอย่าเคลิ้ม ใจตาม
- เรายากหากใจงาม อย่าคร้าน
- อุตส่าห์พยายาม การกิจ
- เอาเยี่ยงอย่างเพื่อนบ้าน อย่าท้อทำกิน

บทที่ ๘ ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
และผู้หวังดีกับเรา

๐ คุณแม่หนาหน้ากเพียง	พสุธา
คุณบิตรดุจอา-	ภาคกว้าง
คุณพี่พ่างศิขรา	เมรุมาศ
คุณพระอาจารย์อ้าง	อาจสู้อาคร

**บทที่ ๙ การกระทำและคำพูด บ่งบอกถึงการอบรม
เลี้ยงดูจากครอบครัวและความคิดของแต่ละบุคคล**

๑) กำนับว่าบอกเลิกต้น

มารยาทสื่อสันดาน

โฉดฉลาดเพราะคำขาน

หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเร็ว

ชลธาร

ชาติเชื้อ

ควรทราบ

บอกร้ายแสดงดิน

บทที่ ๑๐ ควรทำความดี ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้
แม้เราตายไปแล้วก็จะมีแต่คนยกย่อง

๑ โศกควายวายชีพได้

เขาหนั่ง

เป็นสิ่งเป็นอันยัง

อยู่ไซร้

คนเด็ดดับสูญสัง-

ขารว่าง

เป็นชื่อเป็นเสียงได้

แต่ร้ายกับดี

บทที่ ๑๑ เราควรมีน้ำใจต่อผู้อื่น อย่าขัดใจหรือทำ
ให้คนอื่นเคืองใจซึ่งกันและกัน

๑ น้ำใจใส่ตุ่มตั้ง

น้ำอบอำอินทรีย์

น้ำปูนใส่เต้ามี

น้ำจิตอย่าให้ช่อง

เต็มดี

อย่าพรัอง

อย่าขาด

ขัดน้ำใจใคร

บทที่ ๑๒ เพื่อนที่หวังผลประโยชน์มีอยู่ทั่วไป
แต่เพื่อนที่หวังดีช่วยเหลือเราจริง ๆ หายาก

◎ เพื่อนกิน ลิ่นทรัพย์แล้ว แหนงหนี
หาง่าย หลายหมิ่นมี มากได้
เพื่อนตาย ถ้ายแทนชี- วาอาตม์
หายาก ฝากผีไข้ ยากแท้จักหา

บทที่ ๑๓ เราควรพูดจาอ่อนหวาน ไม่พูดจาหยาบคาย
จะทำให้มีแต่คนอยากอยู่ใกล้

๑ อ่อนหวานมานมิตรล้น เหลือหลาย
หยาบบ่มีเกลอกราย เกลื่อนใกล้
ดูจดวงศศิฉาย ดาวดาษ ประดับนา
สุริยะส่องดาราไร่ เพื่อร้อนแรงแสง

ใบงาน
เรื่อง การเขียนจดหมาย

ใบงานการเขียนจดหมายโดยใช้โคลงโลกนิติมาเชื่อมโยง

.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชวนคิดช่วงท้าย

จากการปฏิบัติกิจกรรมในครั้งนี้
นักเรียนได้รับความรู้ใดบ้าง

คำไหนใช้ถูก

ปริมาตร

ปริมาตร

บริมาต

[บริมาต] น. พระจันทร์เต็มดวง. (ปทา. ๒๔๗๐).

ดวงจันทร์ Nikon Coolpix P๑๐๐๐ (๒๐๐๐mm.) : นายธีรสุต ฉำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม>

ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

พิจารณาโคลงโลกนิติ (๑)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

